

INTERNATIONAL SOCIETY FOR KEY WOMEN EDUCATORS
DELTA KAPPA GAMMA™

Fréttabréf

Delta Kappa Gamma

Vor 2005

Félag kvenna í fræðslustörfum

Frá ritnefnd

Fréttabréf það sem nú lítur dagsins ljós er fjórða og síðasta fréttabréfið sem undirrituð nefnd gefur út.

Þegar við tókum til starfa settum við okkur ákveðin þemu til að vinna eftir. Í fréttabréfinu hafa birst fréttir frá stjórn landssambands og einstökum deildum, en einnig höfum við reynt að beina sjónum að störfum og rannsóknum kvenna í mennta- og skólamállum, og þá einkum rannsóknum félagskvenna. Við teljum það verðugt viðfangsefni fréttabréfsins að vekja athygli á því sem konur hafa þarna fram að færa. Í þessum fjórum fréttabréfum höfum við reynt að feta okkur upp skólastigin frá leikskóla til háskólastigs, þannig að hvert fréttabréf veiti örlitla innsýn í störf kvenna á þessum sviðum.

Við höfum litið svo á að hlutverk ritnefndar væri fyrst og fremst að taka saman og ritstýra efni fréttabréfsins, en ekki skrifa það. Því er tilvist fréttabréfsins háð því að eitthvert efni berist. Við höfum því þurft að treysta mjög mikið á velvilja félagskvenna hvað þetta varðar. Einkum eru það formenn deildanna sem áþreifanlega hafa orðið varir við beiðnir okkar um framlög í fréttabréfið og ábendingar um efni.

Ritnefndarstarfið hefur verið gefandi starf. Allar vorum við óreyndar á þessu sviði og þar að auki fremur nýlega gengnar til liðs við Betadeild. Við höfum því lært mikið af að takast á við útgáfu fréttabréfsins og höfum komist í kynni við félagskonur víðs vegar um landið. Við viljum þakka öllum þeim konum sem lögðu okkur lið. Þar má nefna formenn deilda, stjórnarkonur í landssambandsstjórn og aðrar þær konur sem góðfúslega sendu okkur efni til birtingar. Síðast en ekki síst viljum við þakka fráfarandi landssambandsforseta, Rósu K. Júlíusdóttur, stuðning hennar og hvatningu. Að lokum óskum við næstu ritnefnd velfarnaðar í starfi.

Margrét Kristín Jónsdóttir
Selma Hauksdóttir
Sigrún Aðalgeirsdóttir

Bréf frá landssambandsforseta Rósu Kristínu Júlíusdóttur

Akureyri í byrjun júní 2005

Kæru félagskonur í Delta Kappa Gamma!

Þegar ég sest niður að skrifa þennan pistil á sólríkum degi í upphafi sumars hér á norðurslóðum bærast margskonar tilfinningar í brjósi mér, að venju. Ég hef nú um það bil lokið tveggja ára tímabili mínu sem forseti landssambands Delta Kappa Gamma á Íslandi og segi skilið við þetta hlutverk með ákveðnum söknuði en jafnframt reynslunni ríkari. Það er ótrúlega gefandi og lærdómsríkt að fá tækifæri til að glíma við þá ólíku þætti sem hlutverk landsambandsforseta krefst. Ég er óendanlega þakklát fyrir að hafa fengið að kynna fleiri Delta Kappa Gamma systur myndum bæði hér heima og erlendis og fyrir tækifærin að vinna með þeim.

Þegar ég tók við þessu hlutverki lét ég þau orð falla að mér hefði verið falið að mála næstu mynd í glæsilegri myndröð Delta Kappa Gamma á Íslandi. Jafnframt að ég myndi ekki mála þessa mynd ein heldur leita í reynslusmiðju ykkar allra og litrófið í starfi okkar myndi spanna þær marglitu línur sem hver og ein okkar leggur fram... persónulegt listaspjald okkar allra. Um þetta fjallar starf Delta Kappa Gamma; að við leggjum allar okkar af mörkum og þannig hafa þessi tvö ár verið. Ég hef notið samstarfs hugmynda- ríkra, krafmikilla og frábærra kvenna sem hver og ein og saman skapa mynd Delta Kappa Gamma á Íslandi. Ég þakka ykkur öllum hjartanlega fyrir.

Í skýrslu stjórnar á nýafstöðnu landssambandsþingi gafst tækifæri til að líta yfir árin tvö og draga saman það sem hæst hefur borið í starfinu, fer það helsta hér á eftir.

Evrópuráðstefna Delta Kappa Gamma sem haldin var í Reykjavík 6. til 9. ágúst 2003 var stórvirki á mælikvarða Delta Kappa Gamma á Íslandi en ótrúlegur dugnaður og einstök hæfni stýrihópsins ásamt öllum öðrum Delta Kappa Gamma systur sem að ráðstefnunni komu varð til þess að ráðstefnan í Reykjavík var eins glæsileg og raun ber vitni.

Vorþing var haldið á Ísafirði 5. júní 2004 en meginefni þingsins var stofnun nýrrar deildar á Vestfjörðum, Jóta- (Iota) deildar, níunda deildin á Íslandi. Lögðu íslenskar félagskonur þannig sitt af mörkum í stækkun og útbreiðslu samtakanna.

Í júní 2004 afhentu konur úr landssambandsstjórn Delta Kappa Gamma 100 þúsund krónur til UNICEF á Íslandi til að styrkja til mennta ungar stúlkur í Vestur Afríku.

Jafnframt fengu deildirnar níu það verkefni að safna áfram fé til þessa verkefnis, hver á sinn hátt, næstu veturna.

Á landssambandsþinginu var í fyrsta skipti veittur styrkur úr náms- styrkjasjóði samtakanna hér á Íslandi. Styrkurinn var auglýstur í Fréttabréfinu okkar í byrjun vetrar 2004 og bárust tvær umsóknir. Að þessu sinni hlaut styrkinn Ingibjörg Auðunsdóttir í Betadeild á Akureyri, en Ingibjörg mun flytja fyrirlestur á Evrópuþinginu í Finnlandi í sumar um meistaraþrófsrannsókn sína sem fjallar um samstarf heimilis og skóla.

Innra starf deilda hefur verið öflugt og margbreytilegt á tímabilinu. Ég hef í hlutverki mínu sem forseti því miður ekki átt kost á að heimsækja eins margar deildir og ég ætlaði mér, en þar sem ég kom var mér tekið með mikilli hlýju og áhugavert að heyra og sjá hversu faglega er verið að vinna hvarvetna. Það hefur fjólgað í langflestum deildum og ný deild á Vestfjörðum er orðin að veru- leika. Því miður hefur ekki tekist að bæta ástandið í Zetadeild og hefur félögum þar fækkað og deildin óstarfhæf um þessar mundir. Stjórnin hefur reynt á ýmsa vegu að finna lausn á vandanum en allt hefur komið fyrir ekki. Því er bráðnauðsynlegt að hefja markvissa endurnýjun og vel skipulagða uppbyggingu á deildinni.

Landssambandsþingið var haldið í húsakynnum íslenskrar erfða- greiningar 23. apríl sl. og var alþjóðaforseti okkar, Jacklynn Cuppy viðstödd þingið. Á milli sjötíu og áttatíu konur sátu þingið sem var í alla staði glæsilegt og ber að þakka sérstaklega framlag og vinnu undirbúningsnefndarinnar. Nefndina skipuðu; Guðrún Hrefna Guðmundsdóttir Etadeild, Sigríður Ragna Sigurðardóttir Alfadeild og Svana Friðriksdóttir Gammadeild, auk menntamálanefndar sem er skipuð: Brynhildi Önnu Ragnarsdóttir Etadeild og Valgerði Guðmundsdóttir Betadeild.

Fræðsludagskrá þingsins „Best er að hafa vængi á heilanum“ var afar áhugaverð. Fyrirlesarar voru: Karen María Jónsdóttir sem fjallaði um listastefnu Hollendinga, Þórunn Björnsdóttir sem flutti erindið Syngjandi skóli og Þóra Sigurðardóttir talaði um Listir í skólalastarfi. Auk þess söng stúlknakór og sigurvegarar úr Stóru upp- lestrarkeppninni lásu ljóð.

Á þinginu var Dr. Guðrún P. Helgadóttir, fyrrverandi skólalastjóri Kvennaskólans í Reykjavík og stofnfélagi í Alfadeild, heiðruð fyrir framlag sitt til menntamála og rannsóknir á ritstörfum kvenna. Guðrún lauk kennaraprófi 1945, BA prófi í íslensku, ensku og

heimspeki 1949 og doktorsprófi frá Sommerville College í Oxford 1969. Hún var fyrsta konan sem skipuð var skólastjóri hér á landi. Rannsóknir Guðrúnar hafa m.a. beinst að skáldverkum kvenna auk þess sem í doktorsritgerð sinni beindi hún augum m.a. að þætti kvenna í lækningum fyrri alda.

Um kvöldið var hátíðakvöldverður í veislusal Iðu við Lækjargötu, veislustjóri kvöldsins var Eygló Eyjólfsdóttir en aðalræðumaður Áslaug Brynjólfsdóttir. Meðan á kvöldverði stóð söng Ragnheiður Gröndal en síðar stjórnaði Herdís Egilsdóttir almennum söng. Nokkrar deildir fluttu skemmtiatriði, *Litið um öxl – gleðistund* sem lýstu eftirminnilegum atburðum úr starfi deildanna, en þessi atriði og öll dagskrá kvöldsins voru einstaklega vel heppnuð að allra mati.

Í ár eru 30 ár liðin frá stofnun fyrstu deildar Delta Kappa Gamma á Íslandi, Alfadeildar en hún var stofnuð 7. nóvember 1975. Beta-deild og Gammadeild voru stofnaðar 2. og 5. júní tveim árum síðar eða 1977 og má því búast við miklum hátíðahöldum á næsta landssambandsþingi vorið 2007.

Að lokum vil ég óska nýkjörnum landssambandsforseta Ingibjörgu Einarsdóttur, Gammadeild til hamingju og nýrri stjórn velfarnaðar í starfi, en stjórnarsystrum mínum úr fyrri stjórn þakka ég frábært samstarf. Ég vona að allar Delta Kappa Gamma systur á Íslandi gangi brosandí sumrinu mót...

Með systrakveðju,
Rósa Kristín Júlíusdóttir

Borgin Turku er hafnarborg í suðvestur Finnlandi. Hún er höfuðborg héraðsins Varsinais-Suomi sem þýðir *hið eiginlega Finnland*.

Turku er elsta borg Finnlands og heldur upp á 775 ára afmæli sitt í ár. Hún var einnig lengi höfuðborg Finnlands eða til 1812 þegar Helsinki tók við því hlutverki.

Turku er fimmta stærsta borg Finnlands með um 175.000 íbúa. Í höfuðborginni Helsinki býr rúm hálfa milljón.

Hátíðarræða Áslaugar Brynjólfsdóttur flutt við hátíðarkvöldverð á lands- sambandsþingi 23. apríl 2005

Kæru systur í Delta Kappa Gamma, komið þið allar blessaðar og sælar.

Þegar ég fór að hugsa um konurnar í Texas forðum daga, sem stofnuðu félagasamtökin okkar, kom upp í huga minn brot úr ljóðabálki Davíðs Stefánssonar frá Fagraskógi, sem hann gerði fyrir 75 árum í tilefni þúsund ára byggðar á Íslandi, en hann segir á einum stað í ljóðinu:

Þó að margt hafi breyst, síðan byggð var reist.
geta börnin þó treyst sinni íslensku móður.
Hennar auðmjúka dyggð, hennar eilífa tryggð
eru íslensku byggðanna helgasti gróður.
Hennar fórn, hennar ást, hennar afl til að þjást,
skal í annálum sjást, verða kynstofnsins hróður.
Oft mælir hún fátt, talar friðandi og lágt.
Hinn fórnandi máttur er hljóður.

Þetta er fallega ort eins og Davíðs frá Fagraskógi var von og vísa, en það ber vissulega svipmót af því hvernig litið var á konur á þessum tíma og að hverju var dáðst í fari þeirra, ekki aðeins hér á Íslandi, heldur hvar sem var og þá að sjálfsögðu einnig í Bandaríkjunum.

Því hljótum við að líta með aðdáun til þeirra kvenna sem komu saman í Texas til að ræða stöðu kvenna í fræðslumálum, en á liðnu ári voru einmitt 75 ár síðan það gerðist.

Já, það var 11. maí 1929 sem dr. Annie Webb Blanton ásamt 11 öðrum konum í fræðslustörfum komu saman í Austin í Texas til að stofna samtökin Delta Kappa Gamma, en tilgangurinn var að gefa konum tækifæri til að bæta faglega menntun sína, styrkja kynsystur sínar í öllu er fræðslumál varðar, hvetja þær til dáða og veita viðurkenningu þeim sem sköruðu fram úr. Annie Webb Blanton var í fararbroddi hvað varðar breytingar til hagsbóta fyrir menntun og stöðu kvenna og hún barðist einnig ötullega fyrir kosningarétti kvenna.

Í kennarastéttinni var kynjamismunun nánast regla, konum var neitað um stöðuhækkanir og skólástyrki og þegar þær giftu sig urðu þær oftast að hætta störfum sem kennarar.

Frá því að samtökin voru stofnuð í Austin liðu nokkrir áratugir þar til þau voru stofnuð hér á landi og vissulega hafði margt breyst hér varðandi rétt kvenna frá sýn Davíðs Stefánssonar á konur og hlutverk þeirra. En mesta breytingin má segja að hafi orðið á þessum 30 árum, síðan fyrsta deildin var stofnuð hér á landi, enda er margt sem hefur gerst og orðið til að efla stöðu kvenna hér á landi.

Ég vil hér nefna kvennafrídaginn 24. okt. 1975, sem hafði víðtæk áhrif í kvennabaráttunni, en í ár er 30 ára afmæli hans. Þá vil ég nefna kjör Vigdísar Finnbogadóttur, 1980 (heiðursfélaga í okkar samtökum) sem fyrsta lýðræðislega kjörna kvenforseta í heiminum, en það hafði gífurleg áhrif og hvatti konur til dáða.

En einmitt á þessu vori eru 25 ár síðan sá einstaki atburður gerðist.

Svo ég snúi aftur að okkar félagi hér á landi, þá á Alfadeildin 30 ára afmæli á þessu ári, en síðan liðu aðeins tvö ár þar til Beta- og Gamma- deildirnar voru stofnaðar og einnig Landssambandið, en þuríður Kristjánadóttir, sem var formaður Alfadeildarinnar, varð jafnframt fyrsti forseti Landssambandsins.

Já, það verður mikil afmælishrina á næstunni. Deildirnar voru svo stofnaðar hver af annarri og nú síðast á Vestfjörðum.

Persónulega verð ég að segja að mér hefur fundist yndislegt að vera í þessum félagsskap ekki hvað síst af því að þarna hafa í gegnum árin verið úrvals konur. Það er gagnlegt að kynnast ólíkum eða mismunandi sjónarmiðum í fræðslu og menningarmálum, ekki bara á einu skólastigi, heldur frá leikskóla upp í háskóla, og fullorðinsfræðslu. Þessi samtök spanna nefnilega allt sviðið, bæði lárétt og einnig lóðrétt og það finnst mér alveg frábært. Þessi félagsskapur er mjög gefandi og mér finnst hann veita manni vissa vídd og viðsýni samhliða notalegum samskiptum og vináttu, sem er ómetanleg.

Það hefur líka verið mjög faglega gefandi að taka þátt í þessu starfi og þegar litið er til baka, þá minnst ég sérstaklega er við fengum að hlusta á fróðleg erindi kvenna um sínar kennslugreinar og ýmis fræðsluerindi um það sem efst var á baugi hverju sinni í skólamálu, bæði innan og utan samtakanna. Við höfum fengið kynningu á ýmskonar rannsóknarverkefnum bæði á fundum og vörpingum. Og ég minnst þess er við lásu yfir lagafrumvörp um skólamál og gáfum umsagnir um þau til Alþingis. Já, svo gerðum við bækling um sjónvarpsáhorf barna og á ári barnsins skrifuðum við ritröð í Morgunblaðið um skólamál, sem var merkt einkenni, lykli, samtakanna. Einnig man ég vel eftir allri vinnunni við það að rökstyðja að það væri ódýrara fyrir þjóðfélagið að hafa einsetna skóla og lengri skóladag, en við unnum ítarlega greinargerð um það efni, sem síðan var send hverjum einasta alþingismanni. Ég veit að það hafði sitt að segja, enda kom Hagfræðistofnun Háskóla Íslands

stuttu seinna með álit um sparnað af slíku og sem byggðist nákvæmlega á þeim rökum, sem við höfðum komið með. Þarna má segja að við höfum séð draum okkar rætast.

Þannig væri lengi hægt upp að telja, því að í hverri deild hefur vissulega alltaf eitthvað nýtt og spennandi verið á seyði, lesnar saman bækur og farið í heimsóknir í skóla og á hinar ýmsustu menningarstofnanir.

Aðljóðastarf samtakanna er síðan vídd sem gefur starfi okkar viðbótargildi. Þannig hefur samstarf bæði við bandarískar konur og síðan við Evrópusamtökin verið sérstaklega lærdómsríkt. Þannig minnst ég t.d. sérstaklega gagnsemi þingsins í Malmö og síðan ekki hvað síst allrar vinnunnar við undirbúning Evrópuþingsins, sem hér var haldið í ágúst 2003. Þá kynntist maður konum frá Evrópu og öðlaðist reynslu sem við búum enn að.

Það var nefnilega margt einstaklega skemmtilegt og fróðlegt á þessu þingi.

Ég minnst þess að einn blaðamaður spurði:

„Er nú einhver þörf á að hafa sérstakt félag kvenna í fræðslustörfum“?

Haldið þið að þeir hefðu spurt karlana svona um þeirra karlafélög? Nei, ekki aldeilis!

En spyrja má hvort við ættum að vera enn sýnilegri út á við í dag en við erum? Skrifa t.d. greinaflokkka í blöðin, birta ályktanir frá samtökunum o.s.frv. Við höfum haft áhrif og þótt að það hafi verið fallett og gott að „tala friðandi og lágt“ eins og Davíð frá Fagraslógi sagði fyrir 75 árum, þá eru breyttir tímar í dag, - konur þurfa að láta til sín taka, ekki síst samtök eins og okkar.

Ég tel að við þyrftum að láta frá okkur heyra, ekki aðeins varðandi bein skólamál, heldur í sambandi við ýmislegt varðandi uppeldi og siðfræði, ekki síst nú þegar m.a. er sótt að kristinfræðikennslu í skólum. Spurningin er hvort og hvað við gætum gert til að auka virðingu fyrir kennarastarfinu og efla traust foreldranna til kennaranna, sem mikilvægt er að sé óskorað. Skólinn hefur tekið að sér miklu víðtækara hlutverk en áður fyrr og vegna tækninnar þá hafa forsendur breyst, mörkin óljós, fjölmenningin, og um svo margt að velja. Það er því svo brýnt að börn læri að velja milli þess sem er rétt og rangt. Það munar um að móðirin, sem talaði „friðandi og lágt“, eins og Davíð frá Fagraslógi sagði, er ekki til staðar á heimilinu allan daginn. Heimilið og skólinn þurfa því að tvinnast saman í uppeldissamstarfinu og meiri rækt og alúð þarf að leggja við virðingu og heiðarleika. Við lifum í dag í gjörbreyttu og æ flóknara þjóðfélagi, þar sem aukin samskipti gera meiri kröfur til manna en áður. Við þurfum að hjálpa æskunni til að standa föstum

rótum í lífsstríði daganna. Mér finnst að það skorti á þakklátssemi fyrir það sem vel er gert, líka hjá fullorðnu fólki, og að æskan dragi dóm sitt af því, - vanþakklæti í allsnægtunum. Slíkt er hættulegt, en Sigurður Guðmundsson, skólameistari á Akureyri sagði „að vanþakklæti væri lítilmennsku vottur“.

Það þarf að hlúa að andlegum verðmætum, en ekki að einblína á ofurgróða og auðsöfnun, ekki aðeins að fræða börnin um rétt þeirra, heldur jafnframt um skyldur þeirra. Hinn spaki Kínverji, Konfúsíus sagði: „Göfugur maður veit skyn á skyldu sinni, ógöfugur maður veit skyn á gróða sínum“.

Vissulega eigum við margt gott, glæst og gáfað æskufólk, á því er enginn vafi. En foreldrar þurfa að vanda breytni sína, byrja á sjálfum sér, vera sjálfir fyrirmyndir. Umbætur verða að koma innan frá. Og það er svo satt sem Einar Benediktsson sagði fyrir margt löngu:

„Sjálft hugvitið, þekkingin hjaðnar sem blekking, sé hjarta ei með sem undir slær“.

Takk fyrir
Áslaug Brynjólfssdóttir

Turku er stundum sögð vera eina vesturevrópska borgin í Finnlandi þar sem aðeins hún hafi þá fjóra þætti sem einkenni slíkar borgir á miðöldum. Hún stendur við á (Arujaki), sem einnig var helsta samgönguæðin. Í borginni er hvort tveggja dómkirkja og kastali sem eru dæmi um andlegt og veraldlegt vald og að lokum hefur ávallt verið markaður í borginni sem miðstöð verslunar og viðskipta.

Helstu þjóðargersemar Finna eru í Turku en það eru dómkirkjan frá 1300 og kastalinn (Turun Linna) frá 1280. Við dómkirkjuna er dómkirkjusafn þar sem hægt er að fræðast um kirkjusögu Finnlands. Í kastalanum er einnig safn með sýningu um sögu borgarinnar og Finnlands.

Hvernig væri að skella sér á Evrópuþingið í Turku?

Evrópuráðstefna Delta Kappa Gamma 2005 verður haldin í Turku í Finnlandi dagana 3.-6. ágúst.

Dagskrá ráðstefnunnar: „**Moving Forward: Excellence in Action**“ er birt í News fréttabréfinu, mars/apríl heftinu. Þar eru einnig eyðublöð til skráningar á ráðstefnuna, í ferðir og á hótél.

Námskeið.

Daginn á undan ráðstefnunni, þriðjudaginn 2. ágúst kl. 9-17, verður haldið námskeið á vegum Evrópu Forum nefndarinnar. Nefndin starfar samkvæmt lögum samtakanna og er hún skipuð einum fulltrúa frá hverju Evrópulandi, undirrituð situr í nefndinni.

Námskeiðið ber heitið „**From Images to Actions**“, frá hugmynd til framkvæmdar.

Fjallað verður um samskipti og stjórnun, og mun námskeiðið örugglega nýtast félagskonum í starfi bæði innan samtakanna og utan. Reyndar félagskonur og sérmenntaðar í stjórnun innan Evrópu-svæðisins munu halda fyrirlestra.

Námskeiðið er kynnt í janúar/febrúar hefti News og sérstakur skráningarreitir er í mars/apríl heftinu. Einnig er hægt að skrá sig á námskeiðið beint til formanns Forum, Birgit Svensson í Malmö, Svíþjóð, netfang: fam.svensson@mbox330.swipnet.se.

Ferðir á ráðstefnuna

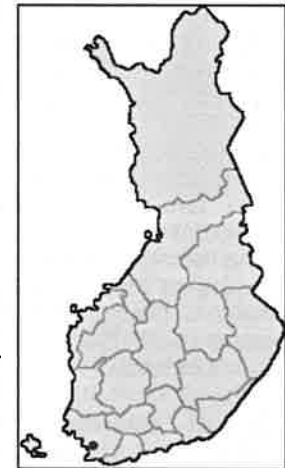
Samkvæmt beiðni Rósu, landssambandsforseta, hef ég skoðað ferðakosti.

Mest spennandi kosturinn finnst mér vera að fljúga héðan til Stokkhólms og taka næturferjuna yfir til Turku.

Flug héðan til Stokkhólms og heim kostar 26.900 + skattur sem er 7.360, alls 34.260. Þetta verð er miðað við 10 manna hóp. Fyrir einstakling er verðið 5 þús. kr. dýrara.

Flugferð frá Stokkhólmi til Turku kostar 14.700 kr. en ferjan er um 10.000 kr. miðað við tvo í klefa, en margir kostir eru á klefum. Þið getið skoðað tilboðin á netinu á vikingline.se eða siljaline.se.

Annar kostur er að fljúga héðan til Helsinki. Flug þangað kostar 31.900 + 7.360 í skatt og flug þaðan til Turku kostar 8.700, þannig að það er álíka dýrt eins og í gegnum Stokkhólm. Einnig er hægt að taka lest til Turku. Ég legg til að við förum héðan mánudag 1. ágúst

kl. 7.40, til Stokkhólms, tókum ferjuna yfir kl. 20 um kvöldið og komum til Turku um kl. 7 um morguninn 2. ágúst. Þá er upplagt að fara á námskeiðið eða skoða sig um í Turku áður en ráðstefnan hefst daginn eftir. Heimferðin gæti orðið á laugardagskvöldið 6. ágúst frá Turku til Stokkhólms og flug þaðan á sunnudag 7. ágúst heim.

Að sjálfsögðu er einnig möguleiki á að fara síðar og fara fyrr heim, allt eftir hentugleikum, en ég tel mikilvægt að panta far og hótél sem fyrst. Þær sem vilja fara með fluginu til Stokkhólms 1. ágúst og nýta sér hópafslátt, ef 10 fara, geta pantað flugið hjá Helgu Óla, Flugleiðum, beinn sími: 5050484, og geta um DKG.

Ég vil eindregið hvetja ykkur til að sækja þetta þing og önnur Evrópu- og Alþjóðþing ef nokkur kostur er. Það er ótrúlega ánægjulegt að fara saman á slík þing og finna að við erum sterkur alþjóðlegur félagsskapur þúsunda kvenna sem vinna að sömu markmiðum. Ég er fús til að veita nánari upplýsingar ef óskað er.

Sigríður Jónsdóttir, Gammadeild, sími 552 4558, netfang: asgsirry@bakkar.is.

Í Turku eru ótal söfn og gallerí og má þar m.a. nefna Sibeliusafnið sem er tileinkað frægasta tónskáldi Finna Jean Sibelius. Auk þess að fræðast heilmikið um Sibelius sjálfan má einnig finna hundruð hljóðfæra hvaðanæva úr heiminum.

Turku er jólabær Finnlands frá lok nóvember til miðs janúar og eru þá ótal uppákomur tengdar jólunum og mikið um að vera.

Anna Þóra Baldursdóttir

Starf í alþjóðanefnd

Ferð í Höfuðstöðvarnar

Um miðjan apríl sl. lagði undirrituð land undir fót og var ferðinni heitið til höfuðstöðva okkar í Austin í Texas. Tilgangur ferðarinnar var að sækja fund í alþjóðanefnd, Educator's Award Committee, en sú nefnd, eins og við vitum, velur bók eða bækur sem hljóta viðurkenningu á alþjóðþingum og/eða svæðisþingum. Tilfni þessara skrifa er því tvíþætt: annars vegar að greina frá reynslu af því að starfa í alþjóðanefnd og hins vegar að segja lítillega segja frá þeirri upplifun að koma í höfuðstöðvar okkar.

Að starfa í alþjóðanefnd

Það að taka sæti í alþjóðanefnd er nýtt skref á þroskabrautinni fyrir hverja Delta Kappa Gammakonu og mjög áhugaverð reynsla. Í úthlutunarnefnd bókaverðlauna sitja fimm konur og eru þær á þessu starfstímabili allar bandarískar nema undirrituð. Eins og með öllum nefndum starfar alþjóðaforsætinn með nefndinni og starfsmaður í höfuðstöðvunum.

Vinnan hófst strax sl. haust, en þá fengum við í hendur starfs- og úthlutunarreglur, nokkurra blaðsíðna bók, auk umsagnarblaða. Aðeins ritverk kvenna koma til greina, en höfundurinn þarf ekki að vera meðlimur í félagsskapnum okkar. Efni bókana þarf að tengjast menntun og þær þurfa að vera á ensku. Það eru bókaforlöginn sjálf sem senda inn bækur, skilafrestur er til 1. febrúar ár hvert og fær hver nefndarkona eintak. Reiknað er með að bækur fari að tínast inn þegar líður á haustið en reyndin varð sú, í þetta skiptið a.m.k., að bækurnar fóru ekki að berast fyrr en um miðjan janúar. Í ár bárust 25 bækur, en á síðasta ári voru þær um 50 og mun það reyndin að fleiri bækur berast það árið sem alþjóðaráðstefna er haldin.

Lesi þarf bækurnar vandlega og svara allmörgum spurningum á sérstöku eyðublaði ásamt því að skrifa stutta umsögn um hverja bók. Síðan skilar hver nefndarkona tillögum til formanns um þær fimm bækur sem hún telur helst koma til greina og raðar þeim í forgangsröð. Nauðsynlegt er síðan að lesa þessar tilteknu bækur aftur eða a.m.k. fara vel yfir efni þeirra og innihald áður en til

fundar í nefndinni kemur. Skilafrestur nefndarinnar er til 15. mars, en þar sem bækurnar fóru að berast svo seint sem raun ber vitni fengum við frest til marsloka. Það var því ærið verk að lesa allar bækurnar og meta á svo stuttum tíma. Þetta var hins vegar mjög áhugaverð vinna, kannski einkum vegna þess að þarna kenndi margra grasa og margar bækurnar hefði undirrituð aldrei valið sér sjálf til að lesa enda voru sum viðfangsefni lítt kunn. Þess vegna var þetta góð leið til þess að víkka sjóndeildarhringinn.

Formaðurinn setti svo saman nýjan forgangslista úr listum nefndarkvænna og með þann lista var unnið þegar nefndin hittist á árlegum tveggja daga fundi í höfuðstöðvunum, en fundurinn er ákveðinn með árs fyrirvara og verður síðari fundur nefndarinnar dagana 7.–8. apríl á næsta ári. Undirbúningur fundarins var mjög góður og var athyglisvert að kynnst þeim vinnubrögðum sem beitt var. Hver nefndarkona sagði skoðun sína á þeim fimm bókum sem hún hafði valið og hvers vegna hún valdi og forgangsraðaði viðkomandi bók með þeim hætti sem hún gerði. Síðan voru allar bækurnar ræddar fram og aftur og haldið áfram að forgangsraða þar til samkomulag náðist um hvaða bók ætti að tilnefna í ár. Það er margra sjónarmiða að gæta, t.d. um það hvort bókinni eigi aðeins að uppfylla þá kröfu að tengjast menntun og vera líkleg til þess að hafa áhrif á skipulag skólastarfs, nám og kennslu með einhverjum hætti eða hvort efni hennar þurfi að höfða sérstaklega til sem flestra félagskvænna svo dæmi sé tekið. Sitt sýndist hverjum um þetta.

Nefndin fyrir framan Höfuðstöðvarnar í Austin

Þegar niðurstöðu var náð um bók, hófst vinna við að undirbúa kynningu hennar á svæðisþingum sem framundan eru, en það er hluti af starfi nefndarinnar og fær sú er þetta ritar það hlutverk á Evrópuráðstefnunni í Finnlandi í ágúst.

Eftir þessa reynslu er niðurstaða mín sú að þrátt fyrir umtalsverða vinnu, einkum ljósi þess á hversu stuttum tíma varð að vinna verkið, hafi það verið mjög þroskandi og skemmtilegt að takast á við verkefnið og ég hlakka til vinnunnar næsta vetur enda nú mun betur í stakk búin eftir að hafa unnið verkið einu sinni og kynnst vinnubrögðum hinna nefndarkvænanna. Mæli ég hiklaust með því að félagskonur gefi kost á sér til starfa í alþjóðanefndum.

Að koma í Höfuðstöðvarnar

En hvernig var svo að koma í Höfuðstöðvarnar? Það var sérstök upplifun fannst mér, minnug þess sem ný félagskona í samtökunum að hafa strax frá byrjun heyrt talað um höfuðstöðvarnar með alveg sérstökum raddblæ og áherslum. Greinilega var hér um að ræða Höfuðstöðvar með stórum staf og ákveðnum greini. Svo reyndist og vera. Það er notalegt og hlýlegt andrúmsloft sem mætir gestum um leið og inn er komið, og við nánari skoðun blasir það mjög greinilega við að þetta er kvennavinnustaður. Skrifstofurnar eru mjög persónulega búnar, smáum og stórum hlutum af ýmsu öðru tagi en til hefðbundins skrifstofubúnaðar teljast, blómum, mismunandi gardínum og eru þær því eins ólíkar og þær eru margar. Minningu stofnanda og frumherja samtakanna er haldið á lofti og þeim sýnd virðing. Fundurinn hófst í lok vinnudags á föstudegi, þannig að við hittum ekki margt starfsfólk, en alþjóðaforsætinn fór með okkur í kynnisferð um húsið og sagði okkur sögu þess og jafnframt frá hinum ýmsu munum sem þar er að finna og tengjast sögu samtakanna. Í kjallara hússins eru starfsstöðvar þar sem vinnsla gagna, prentun þeirra, frágangur og útsending til svæðanna /deildanna fer fram og var nánast eins og um prentsmiðju og pósthús væri að ræða.

Hótelið sem við dvöldum á er í um það bil 10 mínútna göngu- fjarlægð og er sú sem þetta ritar ákveðin í mæta með meiri fyrirvara til fundarins á næsta ári og heimsækja Höfuðstöðvarnar á þeim tíma dags sem flest starfsfólk er við vinnu sína.

Tilfinningin sem eftir stendur að lokinni heimsókn og tveggja daga dvöl í Höfuðstöðvunum er sú, að með heimsókninni komist félagar mjög nálægt kjarnanum og það eflir vitund um samtökin og áhuga á starfinu.

Anna Þóra Baldursdóttir, Betadeild

Frá Alfadeild 2005

Alfadeildin var stofnuð 7. nóvember 1975 og verður því 30 ára á þessu ári. Í deildinni starfa 36 konur. Ellefu konur hafa setið í deildinni frá upphafi. Í tilefni þess er fróðlegt að líta um öxl og horfa til fyrstu ára samtakanna hér á landi. Þessar ellefu konur hafa allar verið í lykilhlutverkum í íslensku þjóðfélagi á sviði mennta- og menningarmála. Þær voru framsýnir dugnaðarforkar sem létu til sín taka á öllum sviðum mennta- og menningarmála. Þær lásu saman þingsályktanatillögur um menntamál og komu með athugasemdir við þau atriði sem betur máttu fara og komu þeim á framfæri við þingmenn og þá sem málið varðaði. Blaðaskrif voru einnig stór hluti af félagsstarfinu. Þetta var öflugt brautryðjendastarf og góð kynning á samtökunum hér á landi.

Tæknin og tíðarandinn hafa breyst, hreint ótrúlega hratt á þessum árum, tölvutækni fleygir fram frá degi til dags. Hraðinn er tákni okkar tíma og er erfitt að átta sig á hvert stefnir hverju sinni, það sem er algilt í dag er úrelt á morgun.

Í Alfadeildinni höfum við að undanfögnu velt fyrir okkur hvort við gætum beitt okkur í forvarnarstarfi varðandi tölvunotkun barna. Það hefur komið í ljós að fjölmörg félagasamtök og stofnanir eru að vinna í því starfi, haldnar hafa verið ráðstefnur og fræðslufundir um þau mál. Á netinu er einnig að finna mikla umfjöllun um tölvunotkun barna. Það virðist því vera að bera í bakkafullan lækinn að fara inn í þá hringiðu eins og málunum er háttað í dag.

Við höfum fengið til okkar sérfræðinga á ýmsum sviðum sem hafa frætt okkur um eigin starfsemi. Einnig höfum við skoðað ýmsar stofnanir og fyrirtæki og um leið kynnt okkar félagasamtök.

Eitt af markmiðum alþjóðasamtakanna er að fræða félagskonur um það sem er efst á baugi hverju sinni í efnahagsmálum, félagsmálum, stjórnmálum og menntamálum og stuðla með því að vaxandi skilningi og virkri þátttöku þeirra í samfélagi þjóðanna. Þetta eru göfug markmið sem hver deild vinnur að á eigin forsendum. Í Alfadeild fylgjum við þeim og reynum að halda við merku starfi stofnenda deildarinnar.

Fyrir hönd stjórnarinnar,
15.04.2005
Sigríður Ragna Sigurðardóttir formaður

Söfnun Betadeildar til styrktar skólagöngu stúlkna í Afríku

Vorið 2004 var stofnuð Landsnefnd UNICEF (barnahjálpar Sameinuðu þjóðanna) á Íslandi. Landsnefndin tekur þátt í ýmsum verkefnum alþjóðasamtakanna en megin markmið þeirra er að afla fjár og veita fræðslu til barnahjálpar. Verkefnið eru margvísleg og dreifð um víða veröld.

Á meðal verkefna UNICEF á Íslandi er efling menntunar stúlkna m.a. í Afríku. Áhersla er lögð á að fleiri stúlkur hefji skólagöngu og að þær ljúki einnig ákveðnum áfanga í skóla. Markmiðið er að þær fái góða menntun sem tryggji þeim möguleika til betri lífsgæða í framtíð. Reynslan hefur sýnt að menntun stúlkna er grunnvallarþáttur til betri lífsafkomu. Það eru konurnar sem skila þekkingunni til næstu kynslóðar - menntaðar konur eignast færri börn og börn þeirra eru jafnframt líklegri til þess að fá betri aðhlyningu og meiri menntun síðar.

Það er hlutverk DKG að vinna að framgangi í menntamálum; að stuðla að gæðum í uppeldi og námi. Árið 2004 veitti landssamband DKG 100.000 krónur til UNICEF til styrktar menntunar stúlkna í Afríku. Betadeild ákvað að stykja þetta verðuga verkefni áfram. Í vetur höfum við látið lítinn poka ganga á milli kvenna á fundum og höfum hver fyrir sig gefið litlar upphæðir á hverjum fundi. Margt smátt gerir eitt stórt, nú er sjóðurinn 50.000 krónur og verður afhentur Landsnefnd UNICEF til styrktar skólagöngu stúlkna í Afríku. Það er okkur mikil ánægja að geta komið að liði á þessum vettvangi.

Haldóra Haraldsdóttir

Turku heitir Åbo á sænsku og varð það nafn til þegar fyrstu mennirnir settust að við ána sem nú heitir Aurajoki. Á bökkum árinna eru allar helstu byggingar borgarinnar m.a. dómkirkjan og kastalinn. Þar er miðstöð mannlífsins og oft mikið um dýrðir, jafnt sumar sem vetur.

Háskólamál á Ísafirði

Pistill frá Jótadeild

Jótadeildin fór sl. febrúar í heimsókn í Fræðslumiðstöð Vestfjarða þar sem stór hluti af fjarnámi á háskólastigi á Vestfjörðum fer fram og kynnti sér starfsemina þar, og í framhaldi af því áform um háskóla/háskólasetur.

Margt er að gerast í menntamálum á Ísafirði og ljóst að mikill áhugi er hér fyrir stofnun háskóla.

Fræðslumiðstöðin

Fræðslumiðstöð Vestfjarða var stofnuð árið 1999 að frumkvæði heimamanna. Markmið með stofnun hennar er að auðvelda íbúum á Vestfjörðum símenntun og þátttöku í námi af ýmsu tagi bæði í formi ýmissa námskeiða, t.d. endurmenntunarnámskeiða og starfstengdra námskeiða, en þó ekki síst að auka möguleika á fjarnámi á háskólastigi með t.d. fjarfundarbúnaði. Fjarnám hefur aukist mjög á þeim tíma síðan Fræðslumiðstöðin tók til starfa og aðstaðan þar komið nemendum afskaplega vel og staðbundin endurmenntunarnámskeið einnig verið vel sótt. Þennan vetur eru 163 háskólanemar á Vestfjörðum.

Draumur um háskóla

Sl. tvö ár hefur umræða um háskóla á Ísafirði verið áberandi. Margir hafa fagnað hugmyndinni og hafa heimamenn nokkuð lengi stefnt að uppbyggingu háskólanáms og sett fram skýrslur þar að lútandi og segir m.a. í skýrslu frá 2003 að Fræðslumiðstöð Vestfjarða þurfi að skapa umhverfi til uppbyggingar háskólanáms jafnt sem fullorðinsfræðslu.

Segja má að áhugi Vestfirðinga hafi náð hámarki sumarið 2004 þegar haldin var ráðstefnan „Með höfuðið hátt“ sem var ráðstefna ungs fólks um framtíð Vestfjarða. Þar var stofnaður Háskóli Vestfjarða á táknrænan hátt og fyrsta kennslustundin sviðsett af leikurum Morrans sem er atvinnuleikhús ungs fólks á Vestfjörðum. Þarna var unga fólkið að kalla eftir staðbundnu háskólanámi í heimabyggð, áður hafði meira heyrst í fólki sem var þegar komið út á vinnumarkað. Mikil bjartsýni og gleði fylgdi þessum degi og Vestfirðingar urðu varir við mikinn stuðning víða um land sem kom m.a. fram í leiðaraskrifum Morgunblaðsins og einnig var lögð fram þingsályktunartillaga um stofnun háskóla.

Vorið 2004 hafði nefnd menntamálaráðherra skilað skýrslu þar sem tekið er undir markmið heimamanna og nú er lagt til að háskólasetur verði byggt á grunni Fræðslumiðstöðvar Vestfjarða. Í framhaldi skipar menntamálaráðherra starfshóp sem á að vinna að málinu. Sá hópur hafði ekki umboð ráðherra til að stefna að stofnun

sjálfstæðs háskóla og farið var að tala um þekkingarsetur. Nokkur óánægja varð með þessa stefnu sem málið hafði tekið og varð til þess að nafninu var aftur breytt í háskólasetur.

Háskólasetur var síðan stofnað þann 12. mars 2005. Þar er einkum lögð áhersla á aukna þjónustu við nemendur sem stunda fjarnám á háskólastigi og háskólanema við rannsóknir í masters- og doktorsnámi.

Nokkuð blendnar tilfinningar hafa verið hjá heimamönnum gagnvart þessari niðurstöðu, ýmsir hafa bent á að staðbundna kennslu í grunnnámi á háskólastigi vanti og að háskólasetur sé ekki háskóli. Flestir eru samt sammála um að fagna þessu sem áfanga og stefna áfram að því að fullgildur háskóli taki til starfa á Ísafirði í náinni framtíð.

Vestfjarða akademían

Gaman er að segja frá því að í þeirri gerjun sem nú á sér stað fyrir vestan kom fram hugmynd um Vestfjarða akademíu, ekki ósvipað Reykjavíkur Akademiúnni. Tvær konur úr Jótadeildinni, þær Anna Guðrún Eðvarðsdóttir og Ólína Þorvarðardóttir hafa viðrað hugmyndina við það fólk á svæðinu sem hefur framhaldsmenntun á háskólastigi, að hafa samvinnu í sínum rannsóknnum, og hefur þetta fengið góðar undirtektir. Þessi hópur yrði styrkur fyrir háskólasetrið og myndi skapa ýmsa möguleika fyrir það starf sem þar er að fara af stað.

Edda B. Kristmundsdóttir.

Hinn heimsfrægi arkitekt Alvar Aalto sem teiknaði Norræna húsið í Reykjavík hefur teiknað margar byggingar í Turku.

Vissuð þið að nafnið Turku er komið frá slóvenska orðinu *torg* sem er það sama og við notum í íslensku og þýðir það sama!

Yfir ána Aurajoki eru 7 brýr og á milli borgarhlutanna gengur lítill ferja sem Finnar kalla *föri*. Auk þess er hægt að fara í lengri eða skemmri siglingar á ánni sem er afar vinsælt.

Helstu atvinnuvegir í Turku eru ýmis konar iðnaður og skipasmíðar en hin síðari ár hafa greinar eins og upplýsingatækni og ýmis konar líftækni vaxið ört.

Jórunn Elíðóttir er lektor við kennaradeild Háskólans á Akureyri. Árið 2002 lauk hún doktorsprófi í sérkennslu- og menntunarfræðum frá University College Worcester í Englandi.

Sá einn er vitur er þögnina skilur

Allir þekkja þögnina. Þögnin er órjúfanlegur hluti af daglegu lífi. Segja má að hún sé allt í kringum okkur, eins og skugginn sem er þó aðeins sýnilegur við vissar aðstæður. Þögnin er oft ekki „sýnileg“ nema þegar við veitum henni athygli eða hlustum eftir henni.

Þögnin hefur mismunandi merkingu, merkingu sem fer eftir einstaklingum, menningu, stað og stund. Hún getur verið notuð til íhugunar og eða til að hvíla hugann. Í þögninni er gott að hugsa, hvílast og ná áttum. Mörgum er til dæmis nauðsyn að loka sig af í kyrrð og næði til ígrundunar, vinnu, eða til að vera einir með sjálfum sér. En þögnin getur líka verið hvort heldur þægileg eða óþægileg, ógrandi eða gefandi, vandræðaleg eða hvetjandi. Segja má að þögn sé mikilvægur hluti mannlægs lífs, óaðskiljanlegur þáttur veruleikans eins og andardráttur þess sem við köllum *bara að vera til*.

Þögn eða að vera þögn er oftast skilgreint sem eitthvað sem er hljóðlaust, það er að tala ekki (gefa frá sér hljóð) eða heyra ekki hljóð, vera í þögn. Það að velja þögn þar sem hljóðið er látið víkja er þekkt meðal annars í tengslum við andlega íhugun og í trúarlegum reglum svo sem í klastrum þar sem segja má að þögnin sé iðkuð til að ná fram ákveðnum tengslum við innri vitund sem og hina æðri.

Þögnin er ekki snertanleg, en er oft gefin merking eins og hún sé með ákveðna eiginleika. Við tölum um æpandi þögn, skerandi þögn, lævíska þögn, hvíslandi þögn og ógnandi þögn svo eitthvað sé nefnt. Flestar slíkar merkingar gefa til kynna að þögnin geti verið snertanleg eða að minnsta kosti upplifuð á líkamlegan hátt.

Þegar hugmyndir um þögnina eru skoðaðar eru það aðallega heimspækingar sem hafa velt fyrir sér hvert gildi hennar og merking geti verið. Ungverski heimspækingurinn Polanyi (1969) segir að hver einstaklingur hafi þöglu og óyrta vídd innra með sér sem gerir það að verkum að við getum skilið aðstæður og upplifanir án þess að geta skilgreint hvers vegna. Þetta kallar hann hina duldu þekkingu (tacit knowledge). Parísarheimspækingurinn Merleau-Ponty (1995) tekur

undir þetta og segir að alltaf sé eitthvað sem er til staðar fyrir utan það sem er sagt með orðum, það sé hið innra þöglu tungumál. Heidegger (1992) sem var þýskur heimspækingur bætir við og segir að þögnin sé undirstaða orðræðunnar. Mikilvægt er að gera sér grein fyrir að sá einn getur verið þögn sem hefur eitthvað að segja. Það að missa röddina er ekki það sama og að vera í þögn eins og Merleau - Ponty leggur áherslu á. Hann segir enn fremur að ef einstaklingur geti talað þá sé sá hinn sami líka þögn. Því má segja að þögnin sé órjúfanlegur hluti þess að vera mannvera.

Við getum valið að vera þögn, þó er það oft að þögn tekur völdin til dæmis þegar við finnum ekki orð til að nota með röddinni. Félagsmannfræðingurinn Bateson (1987) sem rannsakaði m.a. boðskipti manna lagði áherslu á að *engin-skilaboð* eru líka skilaboð, þögnin segir okkur eitthvað. Ljóðskáldið Gyrðir Elfsson lýsir þessu vel í upphafi ljóðsins 'Margt býr í þögninni'; „*Ég heyrði þig ekki; segja neitt, en; samt vissi ég allt*“ (bls. 24). Bateson leggur áherslu á að hið óyrta sem ekki er sagt með orðum er hluti af boðskiptum manna. Sérstaklega er þetta athyglisvert varðandi börn þar sem vitað er að á fyrstu árum ævinnar lesa börn mun meira í hin þöglu skilaboð heldur en þau orð sem eru sögð. Þau horfa á andlit, framkomu, tilfinningar og annað háttarni og leggja meiri merkingu í það sem þau sjá en heyra. Ef skilaboðin sem þau sjá falla ekki saman við það sem þau heyra getur það valdið óöryggi. Oft er sagt að börn séu næm á tilfinningar og líðan annarra. Má ætla að eiginleikinn að lesa í hin þöglu skilaboð sé þeim eðlislægur. Síðar læra þau að nota sjálf hið talaða orð meira og þá um leið að túlka orðin frekar en það sem er óyrta. Þetta helst í hendur við þróun tungumálsins sem verður að innra máli sem við köllum hugsun. Þetta fellur vel að fyrirnefndum skoðunum heimspækinganna.

Einstaklingar geta verið þöglir af mismunandi ástæðum. Þögnin getur verið bæði góð og slæm, þögnin er eitthvað sem við ættum að virða og jafnvel lofa (Bollnow 1982). Einstaklingur getur verið hlédrægur og á t.d. erfitt með að tjá sig, sérstaklega í stórum hópum. Hann getur verið þögn til að vernda sjálfan sig, lokað sig af vegna þess að veröldin er ógnandi eða honum finnst hann ekki ráða við aðstæður. Fólk getur valið að vera þögn en er samt að miðla einhverju, þar má nefna að oft er sagt að þögn sé sama og samþykki, stundum er betra að segja eitthvað án orða. Gæta þarf þess að dæma ekki þá sem eru þöglir sem áhugalaus eða án skoðana. Eins og fyrr segir þá geta þeir einir verið í þögn sem hafa eitthvað að segja. Algengt er þó að félagslega sé það viðurkenndara að vera opin og ræðinn en þögn og hlédrægur. Þögnin getur jafnvel virkað óþægileg fyrir hina málgöðu sem þurfa oft að fylla þögnina á einhvern hátt. *Þögn án skilyrða* er sú þögn sem oft er talin einkenna sanna vináttu. Vinir geta setið sama í þögn án þess

að þögnin sé þeim óþægileg eða þvingi aðstæðurnar (Alerby & Jórunn Elíðóttir 2003).

Þögnin er hluti af því að tala saman. Þrátt fyrir það tókum við sjaldan eftir þögninni sem þarf að vera í töluðu máli til að það fái merkingu. Bollow (1992) heldur fram að í þögninni sé að finna upp-sprettu hins talaða máls og talað mál hverfi alltaf til baka í þögnina. Einstaklingur er ekki þögull aleinn með sjálfum sér, heldur er þögnin einungis til í samneyti með öðrum og hin ósvikna einlæga þögn er fullkomnun sem er hafin yfir hið talaða mál. Bollow segir að hver þögn sem kemur inn í samtal sé ekki gagnslauss og innantóm heldur hlaðin í grundunum um það sem var sagt og um það sem er ósagt.

Þögn getur haft margar merkingar en skilaboðin sem hún sendir eru ekki alltaf skilin eða túlkðu á réttan hátt. Þögn getur verið mjög öflug en einnig grimm. Þetta er sérstaklega áberandi þegar kemur að þeim sem við köllum „þögul fórnarlömb“. Þetta geta t.d. verið börn sem beitt eru ofbeldi, algengt er að þau segi ekki frá ofbeldi eða vanrækslu af ótta við refsingu eða af ótta við að fjölskyldunni verði tvístrað (Buzawa & Buzawa 1995). Óttinn byggist á hræðslu við það sem þau þekkja ekki. Þögn sem ríkir um ofbeldi, til dæmis í heimahúsum og þegar einstaklingur lendir í einelti er dæmi um þögn sem þolendur ofbeldisins grípa oft til ómeðvitað en jafnframt af ótta við afleiðingar þess að rjúfa þögnina. Þögnin grefur um sig í sífellt meira brotinni sjálfsmynd og vanlíðan. Brasilíski uppeldisfrömuðurinn og mannvínurinn Poulou Freire (1972) skrifaði um „*menningu þagnarinnar*“. Þar á hann við þögn hinna kúguðu og þjáðu. Þar segir hann að eftir langt viðvarandi ástand fari þeir sem „þaggað var niður í“ að trúna að þeir hafi enga rödd, enga stjórn, þeir fara að sætta sig við eigin örlög þar sem þeir telja að þeir hafi ekkert vald til að hafa áhrif á það sem gerist. Vel má álykta að „*menningu þagnarinnar*“ sé víða að finna í okkar þjóðfélagi. Vissulega er margt sem við horfum fram hjá, ræðum ekki um eða þeggjum í hel. Hinn þýskættaði heimspekingur Hannah Arendt (1994) segir að það séu ekki illvirki hinna grimmu eða siðspilltu sem séu verst heldur þögn hinna góðu sem sé hættuleg.

Ítalski uppeldisfrömuðurinn Malaguzzi sem lagði grunninn að Reggio Emilia leikskólafræðum segir að börn hafi 100 tungumál en við tókum frá þeim 99. Stór hluti af þessum tungumálum er þögull, það er þau birtast ekki sem talað mál. Börn tjá sig með tónlist, teikningu, sögum, gegnum leiki og fleira. Allt er þetta hluti af því að nota hina óyrta möguleika sem þögnin gefur. Þögnin er mikilvæg í mörgu listformi, en eitt af því sem einkennir Reggio Emilia leikskóla er hinn mikli sköpunarkraftur sem börnin sýna og kalla mætti listræna hugmyndaauði sem er í senn þroskandi fyrir sál og líkama (Edwards, Gandini & Forman 1998).

Listir svo sem leiklist, tónlist, myndlist og ljóðlist grundvallast að miklu leyti á því hvernig þögnin er notuð. Orðin geta verið fjarri en þögnin talað. Eisner (1997) segir til dæmis að ljóðið ferðist þangað sem orðin komast ekki, það er hafið yfir tungumálið og vekur upp það sem ekki er hægt að skýra. Ef tala á um listir má telja líklegt að viðkomandi þurfi að íhuga merkingu þess sem verið er að miðla þar sem flest listform leitast við að standa fyrir utan orðið sjálft eða eins og Bourdieu (1993) segir um tónlist – *tónlist staðsetur sig fyrir handan orðin*. Hann segir ennfremur að tónlist haldist í hendur við sálina, og sál tónlistarinnar hafi óteljandi tilbrigði og tónlist sálarinnar einnig. Hannes Pétursson (1998) yrkir í einu af ljóðum sínum 'þögnuð augu'; „*Langt inn í þagnir; hafa þokazt geislar og vötn*“ (bls. 384). Þar yrkir hann um aldinn listamann sem enn horfir eftir því sem augað fangar til að fá innblástur í viðburðalausri tilveru. Þegar augun þagna þá hverfur sköpunin.

Þegar horft er á gildi þagnarinnar og þau litbrigði sem þögnin hefur má velta fyrir sér mikilvægi þagnarinnar í námi og kennslu. Þekkt er að í grundun í starfi er mikilvæg leið til þess að viðhalda fagmennsku og læra af reynslunni (Dewey 1933). Rannsóknir hafa sýnt að ef í grundun er ástunduð meðal nemenda, það er að gefinn sé *tími til að hugsa*, þá upplifi nemendur nám sitt á annan hátt. Nemendur fara að læra að það er eitthvað sem gerist í þögninni, hugsunin verður dýpri og nýir fletir á viðfangsefninu opnast. (Alerby 1998; Jórunn Elíðóttir 2002).

Mary Budd Rowe prófessor í raunvísindum við Stanford's School of Education og prófessor við Háskólann í Florida, kom fyrst fram með hugtakið „wait time“ – umhugsunartími sem kennslufræðileg breyta við nám og kennslu. Rannsóknir Rowe um þögnina byggðust á því að skoða þann tíma sem kennarar gefa nemendum til að svara spurningum. Það sem kom fram var að þegar kennari hefur spurt spurningar og bíður eftir svári líða að meðaltali 1,5 sekúnda uns það kemur. Þetta er ekki langur tími. Ef horft er á aðferðir þeirra er spyrja er því oft þannig farið að spyrjandinn spyr en heldur áfram að tala og grípur svarið um leið og það er komið. Rowe benti á að ef kennari bíður þó ekki sé meira en í 3 sekúndur eða lengur og gefur nemendum svigrúm til að hugsa þá hefur það jákvæð áhrif á ýmsa þætti. Þar má nefna að svörin verða fleiri og lengri, „ég veit ekki“ svörum fækkar og svörum sem byggja á vangaveltum um efnið fjölga.

Með því að auka þann tíma sem nemandinn hefur til að hugsa og leyfa þögninni að vinna sitt verk stuðlar það að því að kennarinn spyrji öðruvísi spurninga, hann spyr spurninga sem krefjast í grundun og spyr fjölbreyttari spurninga og spyr jafnvel minna,

hann sýnir meira umburðarlyndi og sveigjanleika gagnvart svörunum sem hann fær og þar af leiðandi minnka oft atferlis-hegðunartengdar athugasemdir (Stahl 1994).

Einnig hefur verið bent á að með því að nota umhugsunartíma markvisst með nemendum, þjálfast þeir í að vinna í þögn og hugsa áður en þeir framkvæma sem gagnast þeim við fleiri aðstæður en bara inni í skólastofunni (Loughran 1996).

Þögnin er alltaf persónuleg. Hægt er að bjóða öðrum að taka þátt í henni, sameinast í þögn eða nota hana til að leggja áherslu á eitthvert málefni. Eins og minnst var á hér fyrr er það eðlislægur eiginleiki ungra barna að geta lesið í aðstæður. Þennan eiginleika berum við með okkur áfram. Eiginleikann að lesa í hið óyrta þroskum við með okkur í samneyti við aðra allt okkar líf og í samspili við umhverfið. Þennan eiginleika notum við þegar við upplifum eitthvað sem opnar hina þöglu vídd. Þess vegna er ekki nóg að hlusta á þögnina heldur að heyra það sem hún ber með sér.

Gildi þagnarinnar er margbrotið. Eins og fram hefur komið er þögnin eitthvað sem við berum með okkur oftast ómeðvitað og þannig á það að vera. Hins vegar er það hin hliðin á þögninni sem við getum notað betur og markvisst. Í námi og kennslu mætti til dæmis gefa meira rými fyrir mismundi tjáningarmáta einstaklinga. Þögnina mætti einnig nýta betur í kennslu á þann hátt að nemendur fái tíma til að hugsa á virkan hátt um það sem verið er að læra. Einnig mætti hugsa sér að gefa rými í skólum fyrir kyrrð þar sem nemendur geti komið og verið án áreita frá umhverfinu.

Nýlega var farið að auglýsa ferðir í Svíþjóð í vetrarríki Lapplands fyrir fólk sem þráir þögnina. Ferðirnar þykja sérstakar að því leyti að ekkert er innifalið nema hin ómælda kyrrð sem felst í viðáttum landsins. Einu hljóðin sem heyrast eru hljóð náttúrunnar. Fararstjórinn sem skipuleggur þessar ferðir er Sami og segir að í kyrrðinni líði tíminn hægar. Hann segir enn fremur að fólk þurfi að koma í þögnina til að hlusta á hugsanir sínar, til þess að þekkja betur sinn innri mann (Nilsson 2005).

Það er mikilvægt að hlusta á aðra og vera með öðru fólki, en það er jafnframt mikilvægt að hlusta á sjálfan sig, skilja og þekkja þær víddir sem þögnin hefur. Ætla má að þörfin fyrir þögn og kyrrð eigi eftir að aukast hjá mörgum sem búa við sífellt áreiti nútímans. Það er því þarft að hugsa um hvað við getum gert til að skapa góðar aðstæður fyrir börn og ungmenni sem og okkur sjálf til að iðka þögnina og jafnframt til að læra hvað í þögninni býr. Því eins og sænska ljóðskáldið Erik Gustaf Geijer (f. 1783) segir – *sá einn er vitur er þögnina skilur.*

Heimildaskrá

- Alerby, E. (1998). *Att fånga en tanke. En fenomenologisk studie av barns och ungdomars tänkande kring miljö.* Doktorsritgerð, Luleå: Luleå University of Technology.
- Alerby, E & Jórunn Elíðóttir (2003). The sound of silence: some remarks on the value of silence in the process of reflection in relation to teaching and learning. *Reflective practice.* Vol 4, No.1 bls. 41-51.
- Arendt, H. (1994). *Eichmann in Jerusalem: a report on the banality of evil.* New York: Penguin Books.
- Bateson, G. (1987). *Steps to an ecology of mind.* Nortvale: Jason Aronson Inc.
- Bollnow, O.F. (1982). On Silence - Findings of Philosophico-Pedagogical Anthropology. *Universitas* 24 (1) bls. 41-47.
- Bourdieu, P. (1993). *Sociology in question.* London: Sage Publications.
- Buzawa, E.S. & Buzawa, C.G. (1995). *Domestic violence; the criminal justice.* London: Sage Publication.
- Dewey, J. (1933). *How we think* Boston. D.C: Heath and Company.
- Edwards, C., Gandini, L., & Forman, G. (1998). *Hundred languages of Children.* The Reggio Emilia Approach- Advanced Reflections. Greenwich. CT: Alex Publishing Corporation.
- Eisner, E.W. (1997). The Promise and Perils of Alternative Forms of data Representation. *Educational Researcher.* Vol 26, No. 6 bls. 4-10.
- Freire, P. (1972). *Pedagogy of the Oppresses.* UK: Penguin Books.
- Gyrðir Elíasson (1999). *Hugarfjallið.* Reykjavík: Mál og menning.
- Hannes Pétursson (1998). *Ljóðasafn.* Reykjavík: Iðunn.
- Heidegger, M. (1992). *History of the concept of time.* Bloomington: Indiana University Press.
- Jórunn Elíðóttir (2002). *How can we empower children to improve the quality of their learning experience through interaction with a CD-rom? Doktorsritgerð.* Worcester: University Collage Worcester/ Coventry University.
- Loughran, J. (1996). *Developing reflective practice: learning about teaching and learning through modelling.* London: Falmer Press.
- Merleau-Ponty, M. (1996). *Phenomenology of perception.* London Routledge.
- Nilsson, I. (2005). Välkommen till tysnaden. *Hälsa:* Nr.2. Februar.
- Stahl, R. J. (1994). Using "Think-Time" and "Wait-Time" Skillfully in the Classroom. *ERIC Digest.:* <http://www.ericdigests.org/1995-1/think.htm> (febrúar 2005)
- Polanyi, M. (1969). *Knowing and being.* Chicago:The University of Chicago Press.

Markmið Delta Kappa Gamma samtakanna eru:

- Að efla tengsl kvenna sem vinna að fræðslustörfum víðs vegar í heiminum.
- Að heiðra konur sem standa eða hafa staðið framarlega á sviði menntamála, eða eru að vinna markverð störf í þágu þeirra.
- Að efla starfsáhuga og stöðu kvenna í fræðslustörfum.
- Að stuðla að æskilegri lagasetningu og styðja framgang hvers konar viðleitni til hagsbóta fyrir menntamál almennt og fyrir konur í fræðslustörfum.
- Að veita konum, sem skara fram úr í menntamálum, styrki til framhaldsnáms í háskóla og styrkja konur í öðrum löndum sem vinna að fræðslustörfum.
- Að efla persónulegan og faglegan þroska félagskvenna og hvetja þær til virkni.
- Að fræða félagi um það sem efst er á baugi í efnahagsmálum, félagsmálum, stjórnámum og menntamálum og stuðla með því að vaxandi skilningi og virkri þátttöku þeirra í samfélagi þjóðanna.

